

УДК 778.2:37.013.3(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/uad.2026.2.5>

Бондар Іван Іванович,

Народний художник України, професор,
професор кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва
ННІ педагогіки, соціальної роботи і мистецтва
Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького
ORCID ID: 0000-0002-4686-4598
bondar@vu.cdu.edu.ua

Афонін Віктор Андрійович,

заслужений художник України, доцент,
доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва
ННІ педагогіки, соціальної роботи і мистецтва
Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького
ORCID ID: 0000-0002-5739-4640
afonin@vu.cdu.edu.ua

Олексенко Віктор Андрійович,

заслужений художник України, доцент,
доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва
ННІ педагогіки, соціальної роботи і мистецтва
Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького
ORCID ID: 0000-0002-0912-8671
oleksenko@vu.cdu.edu.ua

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО ТА ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА ЧНУ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ЯК МИСТЕЦЬКА ШКОЛА: ТРАДИЦІЇ ТА ПЕРСОНАЛІЇ

У статті представлено результати комплексного дослідження кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького як цілісної мистецько-педагогічної школи. Визначено, що її становлення зумовлене сукупністю історико-культурних та інституційних чинників, які сприяли формуванню самобутнього художньо-освітнього середовища. Виявлено, що кафедра функціонує не лише як структурний підрозділ закладу вищої освіти, а як осередок формування, збереження та трансляції художнього мислення, де поєднуються освітня, творчо-практична та культуротворча функції.

З'ясовано, що провідну роль у розвитку кафедри відіграє педагогічний колектив, який забезпечує спадкоємність академічних і національних мистецьких традицій, формує професійну ідентичність здобувачів освіти та сприяє передачі художнього досвіду. Узагальнено та систематизовано основні підходи до організації освітнього процесу, серед яких історико-культурний, системний, порівняльно-аналітичний та персонологічний, що дозволяють розглядати кафедру як цілісну мистецько-педагогічну систему.

Акцентовано увагу на поєднанні академічної художньої підготовки з сучасними освітніми практиками та міждисциплінарними підходами, що забезпечує оновлення змісту мистецької освіти та інтеграцію регіональних мистецьких традицій у сучасний культурно-освітній простір. Окреслено значення регіонального культурного контексту як важливого чинника формування унікальної мистецької школи та її ідентичності.

Визначено, що кафедра виступає динамічним середовищем розвитку мистецької освіти, у межах якого забезпечується безперервність художньої традиції, її адаптація до сучасних соціокультурних викликів та інтеграція в актуальні освітні процеси. Доведено, що комплексне осмислення діяльності кафедри сприяє глибшому розумінню механізмів функціонування мистецько-педагогічних шкіл і визначає перспективи їх подальшого розвитку.

Ключові слова: мистецька школа, кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, художня традиція, регіональна культура, мистецька ідентичність.

Bondar Ivan, Afonin Viktor, Oleksenko Viktor. DEPARTMENT OF FINE AND DECORATIVE ARTS OF BOHDAN KHMELNYTSKY NATIONAL UNIVERSITY OF CHERKASY AS AN ART SCHOOL: TRADITIONS AND PERSONALITIES

The article presents the results of a comprehensive study of the Department of Fine and Decorative Arts of Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy as an integral artistic and pedagogical school. It is determined that its formation has been conditioned by a set of historical, cultural, and institutional factors that contributed to the development of a distinctive artistic and educational environment. It has been established that the department functions not only as a structural unit of a higher education institution, but also as a center for the formation, preservation, and transmission of artistic thinking, where educational, creative-practical, and cultural functions are combined.

It is clarified that the leading role in the development of the department is played by its teaching staff, which ensures the continuity of academic and national artistic traditions, shapes the professional identity of students, and facilitates the transfer of artistic experience. The main approaches to organizing the educational process have been generalized and systematized, including historical-cultural, systemic, comparative-analytical, and personological approaches, which allow the department to be considered as a holistic artistic and pedagogical system.

Attention is focused on the combination of academic artistic training with modern educational practices and interdisciplinary approaches, which ensures the renewal of the content of art education and the integration of regional artistic traditions into the contemporary cultural and educational space. The importance of the regional cultural context as a key factor in shaping a unique artistic school and its identity is outlined.

It is determined that the department acts as a dynamic environment for the development of art education, within which the continuity of artistic tradition is ensured, its adaptation to modern socio-cultural challenges, and its integration into current educational processes. It is proved that a comprehensive understanding of the department's activities contributes to a deeper comprehension of the mechanisms of functioning of artistic and pedagogical schools and determines the prospects for their further development.

Key words: art school, Department of Fine and Decorative Arts, artistic tradition, regional culture, artistic identity.

Вступ. В умовах інтеграції української освіти до європейського культурно-освітнього простору особливої ваги набуває збереження національних мистецьких традицій та їхнє творче осмислення у навчальному процесі. У цьому контексті уваги потребують осередки інноваційних педагогічних підходів та творчих шкіл, що впливають на розвиток національної художньої освіти.

Кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького виступає осередком акумуляції художнього досвіду, творчих методик і педагогічних практик, що передаються від покоління до покоління через діяльність провідних викладачів-митців. Саме персоналії визначають індивідуальність мистецької школи, формують її стиль, концептуальні засади та художню спрямованість. Водночас в наукових дослідженнях недостатньо висвітлено питання комплексного аналізу кафедри як цілісного феномену мистецької школи, де поєднуються історичні традиції, освітні методики та творчі здобутки педагогів.

Проблема полягає у необхідності теоретичного обґрунтування та систематизації досвіду кафедри образотворчого мистецтва як мистецької школи, визначення її традицій, методів навчання й виховання, а також ролі ключових персоналій у формуванні професійної підготовки студентів.

Матеріали та методи. Дослідження історії кафедри розпочав заслужений діяч мистецтв України В. Клименко, який працював на кафедрі з моменту її заснування (2002–2015). Він розглядав діяльність освітніх мистецьких осередків у контексті розвитку української національної школи образотворчого мистецтва [8]. У ювілейному альбомі (2002–2017) дослідник Ф. Гонца впорядкував інформацію про кафедру, її історію та викладацький склад, окреслив стратегію розвитку, а також представив бренд кафедри ARTKA, автором якого є, зокрема як розробник однойменного сайту [14]. Окремі аспекти діяльності кафедри висвітлено у працях В.Олексенка [14], І. Бондара [1; 13], Л. Полудень [10–12], Ф. Гонци [12], Т. Касьян [4–7], Д. Соколенко [7], О. Пушонкової [13], В. Афоніна [13] та

ін. Історик та культуролог Г. Голиш у книзі «Покликані високим і вічним» (співавт.: Л. Голиш) розмістив статті, присвячені творчості відомих в Україні та поза її межами художників-викладачів кафедри Віктора Олексенка, Івана Фізера, Віктора Клименка, Тетяни Касьян, Івана Бондаря [2, с. 122–137]. У книзі «На перетині доль і подій: вибрана публіцистика 2020–2025» автор розкриває особливості життєвого і творчого шляху Віктора Афоніна, Олександра Костогриза, Віктора Олексенка, Тетяни Касьян [3, с. 176–197]. Водночас, попри наявність окремих публікацій і досліджень, які висвітлюють різні аспекти діяльності кафедри та творчість її викладачів, на сьогодні відсутнє цілісне, системне наукове дослідження, що комплексно охоплювало б історію становлення, етапи розвитку, освітню та мистецьку діяльність кафедри.

Метою статті є комплексне осмислення діяльності кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва як мистецької школи, виявлення історико-культурних передумов її становлення, визначення специфіки педагогічних стратегій та окреслення ролі персоналії у формуванні кафедрального художньо-освітнього середовища й регіонального культурного простору.

Результати. Митці Черкаського краю протягом століть збагачували духовну культуру українського народу своїми унікальними творчими здобутками, формуючи самобутній мистецький простір регіону. Черкащина, яку справедливо називають духовним центром України, подарувала світові геніального поета й художника Тараса Шевченка. Його творчість стала не лише символом національної ідентичності, а й потужним поштовхом до розвитку професійного українського образотворчого мистецтва. Художня спадщина митця, пронизана ідеями національної самобутності, гуманізму та глибокого осмислення реальності, стала основою для формування мистецького світогляду наступних поколінь.

Саме на Тарасовій землі впродовж тривалого часу визрівала потреба у створенні осередку фахової мистецької освіти, здатного не лише забезпечити підготовку професійних художників, а й стати середовищем

формування художнього світогляду творчої молоді. Багато представників інтелігенції, педагогів і митців Черкаського регіону плекали ідею відкриття мистецької вищої школи або принаймні профільного факультету, який відкрив би доступ до системної художньої освіти, заснованої на поєднанні класичних та національних мистецьких традицій.

Історія розвитку образотворчого мистецтва в Черкаському національному університеті імені Б. Хмельницького сягає своїм корінням тих часів, коли вперше в Україні, у 1984 році, відкрито спеціальність «Хімія та обслуговуюча праця». Відтак, важливу роль у становленні художньо-мистецької освіти в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького відіграла міждисциплінарна ініціатива. Завідувач кафедри органічної хімії, професор Володимир Матвійович Найдан разом із колегами хімічного факультету створив матеріальну базу та організував навчальний процес підготовки майбутніх учителів трудового навчання, який передбачав, зокрема, вивчення основ образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. Саме в цьому середовищі закладалися перші передумови для формування художньо-освітнього напрямку, що згодом набув системного й самостійного характеру.

Поряд з цим, у 1999 році, було відкрито спеціальність «Практична психологія та образотворче мистецтво». Подальший розвиток художньої освіти був пов'язаний із впровадженням інноваційних технологій наступності неперервної мистецької освіти.

У 2000 році на базі університету було створено навчально-науково-виробничий комплекс «Перспектива», який у різні роки тісно співпрацював із художньою школою-студією «Глорія», спеціалізованою школою № 20 м. Черкас із поглибленим вивченням мистецьких дисциплін, гімназією-інтернатом гуманітарно-естетичного профілю с. Шевченкове Звенигородського району, Черкаським вищим художнім професійно-технічним училищем № 20, Черкаським державним бізнес-коледжем (спеціальність «Дизайн»), дитячою художньою школою імені Данила Нарбута, Черкаською дитячою школою мистецтв та іншими освітніми установами.

Створення цього комплексу сприяло формуванню цілісної моделі художньої освіти, у межах якої забезпечувалася послідовна підготовка майбутніх фахівців – від початкової ланки до вищої школи.

Завдяки послідовній і наполегливій діяльності ректора університету, професора Анатолія Івановича Кузьмінського, а також проректорів – професорки Людмили Ісаківни Прокопенко та Валентини Дмитрівни Артюх, у 2002 році було розпочато підготовку професійних художників, спеціалістів з декоративного оздоблення інтер'єру та спеціалістів з художньо-комп'ютерної графіки.

Кафедру образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва було створено 15 квітня 2002 року у межах хімічного факультету. Першою завідувачкою кафедри стала художниця, кандидатка педагогічних наук Мелінда Іванівна Стась. Освітній процес від початку ґрунтувався на засадах класичної академічної школи у поєднанні з національними мистецькими традиціями, що забезпечувало комплексний і цілісний підхід до формування фахових компетентностей майбутніх митців. Отже, підготовка фахівців з образотворчого мистецтва з 2002 року здійснювалась на мистецькому відділенні хімічного факультету (декан – доцент Н. Є. Карловська), яке очолювала М. І. Стась.

Важливим етапом інституційного розвитку стало входження кафедри у 2008 році до складу Навчально-наукового інституту педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва. З 2010 року завідувачем кафедри була доцент Тетяна Костянтинівна Касьян.

Структурні трансформації супроводжувалися не лише організаційними змінами, а й поступовим формуванням власної мистецько-педагогічної традиції. Кожен з завідувачів привносив нові ідеї та шляхи їх реалізації.

З серпня 2020 року по жовтень 2020 завідувачем кафедри був народний художник України, професор Іван Васильович Фізер.

У 2020–2024 роках кафедру очолювала кандидатка педагогічних наук, доцентка Лілія Іванівна Полудень. Виконувала обов'язки завідувача у 2024–2025 Олесь Павлівна Кравчук.

З першого року заснування кафедри на ній працює архітектор, картограф та відомий краєзнавець Федір Анатолійович Гонца, який досліджує сучасні тенденції мистецької освіти та завдяки якому на кафедрі утворився плідний діалог між традицією і інноваціями.

Важливою складовою розвитку художньої освіти на кафедрі ОДПМ стало налагодження технологій наступності неперервної освіти мистецького профілю. З цією метою було укладено договори про навчально-наукову співпрацю, до яких увійшли Львівська національна академія мистецтв, Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка, Черкаський державний технологічний університет, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Черкаський державний фаховий бізнес-коледж, Черкаський художньо-технічний коледж, Канівське училище культури і мистецтв, Черкаська обласна організація Національної спілки художників України, Комунальна установа «Обласний художній музей» Черкаської обласної ради, Комунальний заклад «Черкаський обласний краєзнавчий музей» ЧОР, Черкаська обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка, Комунальний заклад «Обласна бібліотека для юнацтва імені Василя Симоненка» Черкаської обласної ради, художня школа імені Д. Нарбута, художня студія «Глорія» та інші заклади та інституції. Така взаємодія створює цілісну систему підготовки майбутніх фахівців, у межах якої кафедра виступає не лише освітньою інституцією, а й активним мистецьким середовищем, що забезпечує передачу професійного досвіду, традицій і художнього мислення від покоління до покоління.

Сьогодні кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва постає як осередок підготовки фахівців широкого профілю. Випускники спеціальності «Образотворче мистецтво» успішно реалізують себе у видавництвах, рекламних агенціях, сервісних бюро, поліграфічних підприємствах і центрах, архітектурно-проектних бюро, будівельних підприємствах, дизайн-студіях, а також у закладах вищої освіти. Така багатовекторність професійної діяльності свідчить про сформовану систему фахової підготовки.

Важливу роль у становленні та розвитку кафедри відігравали митці, педагоги та фахівці різних мистецьких напрямів, чия творча і педагогічна діяльність формувала її професійне обличчя. У різні роки на кафедрі працювали відомі художники (а дехто з них працює й донині): Віктор Іванович Клименко, Іван Іванович Бондар, Віктор Андрійович Олексенко, Артур Вікторович Дуненко, Іван Васильович Фізер, Марія Іванівна Фізер, Олександр Петрович Костогриз, Віктор Михайлович Співак, Тетяна Костянтинівна Касьян, Лев Альбертович Недосеко, Віталій Борисович Дахівник, Наталія Борисівна Середа, Наталія Іванівна Олійник, Іван Іванович Фізер, Лілія Іванівна Полудень, Анастасія Олександрівна Линовицька, Наталія Володимирівна Комашко, Наталія Юріївна Юріна-Вернидуб, Неоніла Петрівна Недосеко, Дарія Андріївна Соколенко, Олеся Павлівна Кравчук, Ілона Петрівна Хован, Ігор Юрійович Чернов, Оксана Андріївна Куліш, Мар'яна Юріївна Мошкаринець, Аріна Олександрівна Бойко та інші представники художньої спільноти Черкащини.

До освітнього процесу активно долучилися архітектори та фахівці суміжних галузей, зокрема Федір Анатолійович Гонца, Анатолій Дмитрович Петренко, Сергій Анатолійович Фадєєв, Василь Іванович Дмитренко, що сприяло розширенню професійного спектра підготовки студентів та інтеграції архітектурного і художнього мислення. Вагомий внесок у розвиток кафедри зробили також викладачі інших мистецьких і гуманітарних дисциплін – Людмила Станіславівна Фірсова, Альона Ігорівна Вишнікіна та інші фахівці.

Випускниками кафедри є низка талановитих митців і мисткинь, серед яких Віктор Снісаренко, Максим Гладько, Володимир Сінусік, Костянтин Мелак, Іван Манзенко, Мар'яна Мошкаринець, Євген Якшин, Наталія Чугай, Михайло Проценко, Юлія Скорик, Андрій Мороз, Дарія Соколенко, Ася Козіна, Севастяна Федоренко, Дарія Лада, Ольга Курська, Тетяна Скоромна та ін. Сьогодні вони активно працюють у сфері мистецтва, утверджуючи власні творчі практики й водночас продовжуючи та розвиваючи традиції кафедри поза її межами.

Окремо слід відзначити митців і педагогів, які у різні роки долучалися до навчального процесу, читаючи окремі курси та проводячи практичні заняття, серед яких Ніна Михайлівна Клименко, Тамара Федорівна Гордова, Ярослав Охримович Кравченко, Микола Олександрович Пічкур, Михайло Леонідович Опалєв та інші.

Зоя Захарівна Костогриз багато років була навчальним майстром, а також увійшла в оргкомітет освітніх заходів кафедр та конференції «Традиції та новітні технології у розвитку мистецтва». Їхня участь сприяла формуванню багатогранного мистецько-педагогічного середовища, у межах якого поєднувалися різні художні традиції, професійні досвіди та авторські методичні підходи.

Нині кафедрі очолює кандидат філософських наук, вчений секретар Черкаського обласного художнього музею, член Національної спілки художників Оксана Анатоліївна Пушонкова. Свій творчо-професійний досвід передають студентам народний художник України, професор Іван Іванович Бондар; заслужені художники України, доценти, Віктор Андрійович Олексенко, Віктор Андрійович Афонін; кандидатка педагогічних наук Тамара Степанівна Хребто; члени національної спілки художників: Неоніла Петрівна Недосеко, Леся Павлівна Кравчук, Іван Іванович Фізер; архітектори, старші викладачі: Федір Анатолійович Гонца, Олександр Петрович Костогриз (2007); дизайнер Владислав Юрійович Тимошенко; викладачі: Руслана Олександрівна Бачуріна, Людмила Петрівна Шуршина; навчальний майстер кафедри: Наталія Іванівна Олійник, методисти Анна Сергіївна Кравчук, Аріна Юріївна Машкова.

Записи 2004 року, що окреслюють пріоритети діяльності кафедри, на перший погляд мають суто програмний характер: удосконалення змісту освіти, впровадження ступеневої підготовки, модернізація навчальних планів, інтеграція комп'ютерних технологій. Проте за цими формулюваннями проступає значно глибший процес – пошук нової моделі мистецької освіти, здатної поєднати академічну традицію з вимогами сучасності. Концепт мистецького осередку висвітлено у Ювілейному альбомі кафедри 2002–2017:

«викладачі кафедри передають не тільки свої знання, а й свій життєвий досвід оригінальній, талановитій молоді, яка несе далі вогонь натхнення й створює світ кращим» [14, с.5].

На порозі нового Ювілею історія кафедр образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва – це не лише послідовність реформ, навчальних планів і організаційних рішень. Це історія формування середовища, у якому художнє мислення стає способом існування, способом бачення і способом діалогу зі світом. Як зазначено у новітніх дослідженнях діяльності кафедри в умовах війни, «створення екологічного простору культурної пам'яті є програмним стратегічним завданням діяльності кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького» [13].

Кафедра формувалася в період активних освітніх трансформацій, коли ступенева система (бакалавр, спеціаліст, магістр) ставала інструментом мобільності та відкритості. Однак у мистецькому вимірі ця система набула іншого змісту – вона відобразила природну логіку становлення художника: від опанування ремесла до формування власної творчої позиції. Таким чином, освітня структура стала відображенням внутрішнього шляху митця.

Особливо показовим є прагнення кафедри поєднати професійну підготовку з гуманітарним фундаментом. Підвищення ролі культурологічних знань засвідчує усвідомлення того, що мистецтво не існує ізольовано від світоглядного контексту. Художник формується не лише через практичні завдання з рисунку чи композиції, а через здатність мислити історично, екологічно, відповідально. У цьому виявляється гуманістичний характер кафедральної традиції.

Водночас впровадження комп'ютерних та інформаційних технологій у навчальний процес не означає відмови від класичної школи. Навпаки, воно розширює інструментарій художника, відкриває нові форми сучасної візуальної мови. Сучасність не витісняє традицію – вона вступає з нею в діалог. Саме в такому діалозі й народжується жива школа. Кафедра виступає не лише транслятором

знань, а простором відповідальності й свободи, де студент поступово переходить від наслідування до авторства.

Таким чином, стратегічні кроки початку 2000-х років заклали підвалини кафедри як мистецької школи в сучасному розумінні. Вона постає не стільки інституцією з визначеною структурою, скільки середовищем, у якому через взаємодію поколінь, через практику майстерні, через поєднання традиції та інновації відбувається безперервна передача художнього мислення. І саме в цій передачі – її головна цінність і тривалість у часі.

Отже, педагогічний колектив кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва сформувався як спільнота фахівців різних мистецьких напрямів, яких об'єднує спільна мета на поєднання академічної школи з сучасними творчими практиками. Викладачі кафедри активно поєднують навчально-методичну роботу з власною художньою діяльністю, науковими дослідженнями, виставковою та проектною активністю, що забезпечує живий зв'язок між освітнім процесом і актуальним мистецьким контекстом.

Важливою складовою концепту кафедри є поєднання академічної мистецької школи з практико-орієнтованою підготовкою. Навчальний процес спирається на розвинену систему спеціалізованих майстерень рисунку, живопису, кераміки, монументального та декоративно-прикладного мистецтва, що забезпечує цілісне професійне становлення студента. Водночас підкреслюється необхідність подальшого зміцнення матеріально-технічної бази як умови стабільного розвитку мистецької освіти.

Під час війни викладачі кафедри активно поєднують професійну мистецьку діяльність із волонтерством, спрямовуючи свої знання й навички на підтримку суспільства. Вони реалізують арттерапевтичні, інклюзивні та соціально орієнтовані проекти, працюють із дітьми, військовими та вразливими групами, створюють візуальний контент і практичні рішення для потреб армії. Їхня діяльність сприяє емоційній стабілізації, формуванню простору підтримки та осмисленню досвіду війни через мистецтво [13].

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва упродовж свого розвитку сформувалася як цілісна мистецько-педагогічна школа, функціонування якої виходить за межі формальної освітньої структури. Її становлення відбувалося у взаємодії регіональних культурних традицій, університетських освітніх трансформацій та особистісного внеску викладачів-митців, що забезпечило формування стійкого художньо-освітнього середовища.

Встановлено, що визначальною рисою кафедри є органічне поєднання академічної художньої підготовки з гуманітарним світоглядним фундаментом і сучасними мистецькими практиками. Така інтегративна модель сприяє не лише формуванню професійних компетентностей студентів, а й становленню їхньої творчої індивідуальності, критичного мислення та культурної відповідальності.

Доведено, що ключову роль у збереженні та розвитку кафедральної традиції відіграє педагогічний колектив, чия творча, наукова й методична діяльність забезпечує безперервність передачі художнього досвіду між поколіннями. Саме персоністичний вимір дозволяє розглядати кафедру як живу мистецьку школу, де поєднуються індивідуальні авторські практики та колективна освітня стратегія.

Отже, кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва постає як важливий мистецько-освітній центр регіону, що забезпечує спадкоємність художньої традиції та інтеграцію національної мистецької спадщини у сучасний культурний простір. Перспективи подальших досліджень пов'язані з поглибленим аналізом індивідуальних педагогічних методик викладачів, а також із вивченням впливу цифрових технологій на трансформацію художньої освіти.

Література:

1. Бондар І. І. Методологічний аналіз мистецьких студентських робіт як складова процесу формування творчої особистості. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки*. Черкаси, 2005. Вип. 73. С. 161–164.
2. Голиш Г. М., Голиш Л. Г. Покликані високим і вічним: викладачі Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького – члени національних творчих спілок. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2013. 172 с.
3. Голиш Г. На перетині доль і подій: вибрана публіцистика 2020–2025 рр. Черкаси : Вертикаль, 2025. 324 с.
4. Касьян Т. К. Роль та місце кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького в сучасному полікультурному просторі. *Традиції та новітні технології у розвитку сучасного мистецтва* : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (23 листопада 2016 р.). С. 3–6.
5. Касьян Т. К. Основні напрямки діяльності кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького в сучасному полікультурному просторі. *Традиції та новітні технології у розвитку сучасного мистецтва* : матеріали V Всеукраїнської наукової конференції (30 листопада 2018 р.). С. 47–50.
6. Касьян Т. К., Гонца Ф. Інформаційні платформи в освітньому просторі кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. *Традиції та новітні технології у розвитку сучасного мистецтва* : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (23 листопада 2020 р.). С. 42–44.
7. Касьян Т. К., Соколенко Д. Нові напрямки роботи кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва у галузі професійної орієнтації. *Традиції та новітні технології у розвитку сучасного мистецтва* : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (23 листопада 2017 р.). С. 18–20.
8. Клименко В. Українська національна школа образотворчого мистецтва та основи професійної грамоти. *Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки*. Черкаси, 2005. Вип. 76. С. 161–165.
9. Олексенко В. А. Історія створення кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. *Черкаський національний університет: історія і сучасність* : матеріали конференції, присвяченої 85-річному ювілею ЧНУ ім. Б. Хмельницького / редкол.: В. В. Масненко, В. Т. Поліщук, Ю. В. Триус та ін. Черкаси, 2007. С. 83–86.
10. Полудень Л. І. Сучасні освітні технології у процесі навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва. *Традиції та новітні технології у розвитку сучасного мистецтва* : матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (23 квітня 2021 р.). С. 153–155.
11. Полудень Л., Афонін В., Костоґриз О. Педагогічні умови оптимізації процесу підготовки майбутніх фахівців образотворчого мистецтва під час вивчення дисципліни «Живопис». *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки*. 2020. № 1. С. 176–180.

12. Полудень Л., Гонца Ф. Про кафедру образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького. *Традиції та новітні технології у розвитку сучасного мистецтва*. 2023. № 8. С. 95–97 URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/46969/1/Hunka_A_TNTRSM.pdf
13. Пушонкова О., Бондар І., Афонін В. Візуальні виміри пам'яті у культурно-травматичному дискурсі: мистецький вимір. *Актуальні питання гуманітарних наук*. № 96. 2026. С. 120–127
14. Ювілейний альбом з образотворчого мистецтва. 2002–2017. ARTKA/CK.UA. 65 с.
15. Офіційний сайт кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. URL: <https://artka.ck.ua/>

References:

1. Bondar, I. I. (2005). Metodolohichniy analiz mystetskykh studentskykh robit yak skladova protsesu formuvannya tvorchoi osobystosti [Methodological analysis of students' artistic works as a component of creative personality formation]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriya: Pedagogichni nauky*, (73), 161–164.
2. Holysh, H. M., & Holysh, L. H. (2013). Poklykani vysokym i vichnym: Vykladachi Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho – chleny natsionalnykh tvorchykh spilok [Called by the high and eternal: Teachers of Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy as members of national creative unions]. Cherkasy: ChNU im. B. Khmelnytskoho.
3. Holysh, H. (2025). Na peretyni dol i podii: Vybrana publitsystyka 2020–2025 rr. [At the intersection of destinies and events: Selected journalism 2020–2025]. Cherkasy: Vertykal.
4. Kasyan, T. K. (2016, November 23). Rol ta mistse kafedry obrazotvorchoho ta dekoratyvno-prykladnoho mystetstva Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho v suchasnomu polikulturnomu prostori [The role and place of the Department of Fine and Decorative-Applied Arts of Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy in the modern multicultural space]. In *Proceedings of the 3rd All-Ukrainian Scientific and Practical Conference “Traditions and New Technologies in the Development of Contemporary Art”* (pp. 3–6).
5. Kasyan, T. K. (2018, November 30). Osnovni napriamky diialnosti kafedry obrazotvorchoho ta dekoratyvno-prykladnoho mystetstva... [Main directions of activity of the department in the modern multicultural space]. In *Proceedings of the 5th All-Ukrainian Scientific Conference “Traditions and New Technologies in the Development of Contemporary Art”* (pp. 47–50).
6. Kasyan, T. K., & Hontsa, F. (2020, November 23). Informatsiini platformy v osvithomu prostori kafedry... [Information platforms in the educational space of the department]. In *Proceedings of the 6th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference “Traditions and New Technologies in the Development of Contemporary Art”* (pp. 42–44).
7. Kasyan, T. K., & Sokolenko, D. (2017, November 23). Novi napriamky roboty kafedry. [New directions of the department's work in the field of professional orientation]. In *Proceedings of the 4th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference “Traditions and New Technologies in the Development of Contemporary Art”* (pp. 18–20).
8. Klymenko, V. (2005). Ukrainska natsionalna shkola obrazotvorchoho mystetstva ta osnovy profesiinoi hramoty [Ukrainian national school of fine arts and fundamentals of professional literacy]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriya: Filolohichni nauky*, (76), 161–165.
9. Oleksenko, V. A. (2007). Istoriia stvorennia kafedry obrazotvorchoho ta dekoratyvno-prykladnoho mystetstva [History of the establishment of the department]. In V. V. Masnenko, V. T. Polishchuk, & Yu. V. Tryus (Eds.), *Cherkaskyi natsionalnyi universytet: istoriia i suchasnist* (pp. 83–86). Cherkasy.
10. Poluden, L. I. (2021, April 23). Suchasni osvithni tekhnolohii u protsesi navchannia maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva [Modern educational technologies in training future fine arts teachers]. In *Proceedings of the 7th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference “Traditions and New Technologies in the Development of Contemporary Art”* (pp. 153–155).
11. Poluden, L., Aфонin, V., & Kostohryz, O. (2020). Pedagogichni umovy optymizatsii protsesu pidgotovky maibutnikh fakhivtsiv... [Pedagogical conditions for optimizing the training of future fine arts specialists]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Seriya: Pedagogichni nauky*, (1), 176–180.
12. Poluden, L., & Hontsa, F. (2023). Pro kafedru obrazotvorchoho ta dekoratyvno-prykladnoho mystetstva... [About the department of fine and decorative-applied arts]. *Traditions and New Technologies in the Development of Contemporary Art*, (8), 95–97 URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/46969/1/Hunka_A_TNTRSM.pdf
13. Pushonkova, O., Bondar, I., & Aфонin, V. (2026). Vizualni vymiry pamiaty u kulturno-travmatychnomu dyskursi [Visual dimensions of memory in cultural-traumatic discourse]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, (96), 120–127.
14. Yuvileinyi albom z obrazotvorchoho mystetstva. 2002–2017 [Jubilee album of fine arts]. (2017). ARTKA/CK.UA.
15. Department of Fine and Decorative-Applied Arts. (n.d.). Official website. <https://artka.ck.ua/>

Дата першого надходження статті до видання: 31.03.2026
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.04.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.04.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)